

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ»

Досліджено поняття «внутрішньо переміщені особи» в українському законодавстві. Проаналізовано теоретико-правові підходи до поняття «внутрішньо переміщені особи» та запропоновано авторське його визначення. Акцентовано увагу на необхідності приведення юридичних термінів до таких, які мають однакове визначення в усіх актах з метою виключення можливості різного тлумачення правових норм. Наголошено, що соціальний захист внутрішньо переміщених осіб є складовою цілеспрямованої соціально-економічної політики держави, хоча і потребує великих матеріальних витрат.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, міграція, керівні принципи, захист прав, права людини, соціально-економічні права, культурні права, конфлікт, державний кордон.

Постановка проблеми. Питання міжнародного захисту внутрішньо переміщених осіб є предметом міждержавного співробітництва. Будь-який військовий конфлікт породжує такі явища, як внутрішньо переміщені особи, біженці та кризи. Україна вперше зіткнулась з проблемою внутрішньо переміщених осіб та захистом їх соціально-економічних та культурних прав, свобод й гарантій їх реалізації у 2014 році.

Саме з цього часу нашою державою розпочато впровадження низки нормативно-правових актів та вивчення міжнародного досвіду врегулювання подібних процесів з метою вирішення специфічних проблем внутрішньо переміщених осіб.

Процес вимушеного переміщення населення, незалежно від подій, що його спричинили, має багато негативних сторін та наслідків. В Україні масова міграція обумовлена виникненням збройного конфлікту на території Донецької та Луганської областей. Велика кількість людей була змушена покинути свої домівки та переміститись до інших населених пунктів, не перетинаючи кордон своєї країни, у зв'язку з підвищеною небезпекою у різних сферах життєдіяльності. Здебільшого ця категорія осіб постраждала матеріально, зіткнувшись з проблемами правового, майнового та соціокультурного характеру.

Правовий нігілізм, який має місце на законодавчому рівні, та неоднакове застосування і тлумачення поняття «внутрішньо переміщені особи» як у нормативно-правових актах, так і серед науковців призводить до ускладнення визначення правового статусу останніх та їх дискримінації.

Сьогодні виникла необхідність перегляду значної кількості уявлень про статус внутрішньо переміщених осіб, що існували до цього часу. Актуалізація даного питання обумовлена певними обставинами, з якими стикнулася Україна за останні роки, та курсом на розбудову демократичної, правової держави, яка спроможна захистити громадян своєї країни не тільки у мирний час, а й під час збройних конфліктів. Юридична наука потребує конструктивного аналізу минулих досягнень та прорахунків і синтезу нових методологічних напрацювань, досконаліших конструкцій правових норм.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Ті чи інші питання захисту соціально-економічних та культурних прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та гарантій їх реалізації досліджено в роботах таких науковців: О. Бородіна, О. Балакірева, М. Буроменський, О. Виноградова, М. Вінсент, А. Гринчак, О. Гончаренко, Дронюк, Б. Захаров, І. Козинець, О. Кузьменко, К. Крахмальова, Є. Лібанова, О. Малиновська, В. Новік, Л. Наливайко, Р. Наджафгулієв, О. Особова, Т. Семигіна, В. Стешенко, С. Чехович, Г. Христова, Л. Шестак, В. Шелюк, М. Шульга, А. Ястребова та ін.

Метою статті є визначення теоретико-правових проблем, пов'язаних із захистом соціально-економічних та культурних прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та

гарантій їх реалізації, комплексний аналіз поняття «внутрішньо переміщена особа» та формування власної дефініції.

Виклад основного матеріалу. Воєнні дії незалежно від їх масштабів завжди призводять до руху населення як по вертикалі, так і по горизонталі. По вертикалі воно звичайно лише зменшується, оскільки воєнні дії ведуть до людських втрат. По горизонталі відбувається рух в усі сторони від епіцентра подій. Це явище закономірне і зрозуміле, оскільки люди тікають від небезпеки. Тобто, на відміну від постійної добровільної внутрішньої міграції, яка була до цього часу в Україні, з'являється вимушена міграція. Однією з характерних рис цього виду міграції є стабільно погане або навіть можливе погіршення соціально-економічного становища у більшості випадків. Масова міграція населення всередині країни пов'язана з низкою особливих проблем, що виникають як у внутрішньо переміщених осіб, так і в суспільстві в цілому, – відбувається абсолютне спрощення поведінки людини заради виживання, однак це породжує загальну невизначеність у суспільних відносинах. Відсутність реальних перспектив відновлення в найближчій перспективі контролю держави над тимчасово окупованими територіями зумовлює необхідність розроблення адекватних адаптаційних стратегій [1].

Наслідком подій, що склалися в країні, є економічна, політична і соціальна криза. Дії держави повинні бути спрямовані в першу чергу на подолання кризових явищ та стабілізації ситуації у суспільстві. Однією з головних проблем, з якими зіштовхнулася держава, є внутрішньо переміщені особи [2, с. 110–116].

Проголошення України незалежною, суверенною державою дало поштовх до значних змін у суспільстві. Проте трансформації відбувалися не тільки в нашій державі. Сучасний світ стає дедалі більше конфронтаційним, конфліктним, збільшується число війн, що призводить до значного зростання міграційних потоків. Так, у деяких країнах Європи спостерігалися бурхливі політичні процеси, що змусили громадян цих країн шукати притулку й захисту в інших державах. Поява такої незахищеної категорії осіб істотно впливає на стан економічного, культурного та соціального розвитку суспільства й потребує особливого правового регулювання. Саме тому питання, пов'язані з цим явищем, постійно перебувають у полі зору не тільки міжнародних гуманітарних організацій, а й урядів багатьох країн, у тому числі українського [3, с. 218–224].

За даними Міністерства соціальної політики України, станом на 04 червня 2018 року взято на облік 1 509 340 внутрішньо переміщених осіб, або 1 233 540 сімей з Донбасу та Криму [4].

У Керівних принципах з питань внутрішнього переміщення, внутрішньо переміщені особи – є особи, які всупереч власним бажанням змушені залишати домівки через жорстокі конфлікти, масові порушення прав людини або інші непередбачувані та трагічні події, але які лишилися в межах кордонів своєї країни [5].

Внутрішньо переміщені особи це також особи або групи осіб, які були змушені/зобов'язані втекти або виїхати зі своїх домівок або місць звичайного проживання, в результаті або для того, щоб уникнути наслідків великомасштабних будівельних проєктів; та які не перетнули міжнародно визнаного державного кордону [6].

Сьогодні українське законодавство із захисту прав внутрішньо переміщених осіб тільки формується, хоча такі особи з'явилися на території країни ще в 2014 році.

Вперше у вітчизняному законодавстві було закріплено визначення внутрішньо переміщеної особи Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». У першій редакції вказаного закону такою особою визначався громадянин України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру (редакція ЗУ від 20.10.2014). Згодом у вищезазначений Закон було внесено зміни, у тому числі до тлумачення самого визначення «внутрішньо переміщена особа». За діючою редакцією Закону, внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [7].

З аналізу першої та діючої редакцій Закону вбачається, що певний проміжок часу

існувала дискримінація осіб, які мали право на отримання статусу внутрішньо переміщеної особи. Верховною Радою України у 2015 році було внесено певні зміни до закону та усунуто недоліки, оскільки Україна, як європейська держава, піклується не тільки про своїх громадян, а й про іноземців та осіб без громадянства, які перебували на території України на законних підставах та мали право на постійне проживання в Україні, які переселилися з тимчасово окупованої території України й районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України.

Сьогодні у законодавчих актах є певна колізійність у використанні (вживанні) визначення терміна «внутрішньо переміщена особа». Так, у Комплексній державній програмі щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року [8] вживається як визначення «внутрішньо переміщена особа, так і «переселені громадяни».

Крім того, у Порядку виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території вживається ще термін «переселенець» – особа, що проживала на радіоактивно забрудненій території і відселена згідно із списком, складеним облдержадміністрацією, або переселилася самостійно на підставі направлення, виданого облдержадміністрацією місця відселення [9], хоча ця категорія осіб, відповідно до чинного законодавства України, належить до внутрішньо переміщених осіб, наслідком чого є неузгодженість правових норм.

В Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України також змінено тлумачення визначення «внутрішньо переміщена особа». Вказаний нормативно-правовий акт був прийнятий у 2017 році, через декілька років після прийняття профільного Закону. Крім того, вказана Інструкція була зареєстрована Міністерством юстиції України, а отже, пройшла певну процедуру, передбачену для реєстрації нормативно-правових актів. Однак за приписами Інструкції, внутрішньо переміщена особа – громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [10]. Слід зазначити, що у профільному Законі зазначено «тимчасової окупації», у вищевказаній Інструкції «окупації». Такі випадки призводять до правового нігілізму в суспільстві.

У правовій літературі існують такі теоретичні погляди щодо тлумачення вказаного поняття. Зокрема, М. Ніколайчук зауважує, що внутрішньо переміщені особи – це специфічна цільова група реалізації міграційної політики, якій притаманні різноманітні ознаки, детерміновані особливими потребами, особистісними характеристиками та впливами зовнішнього середовища [11, р. 105–112]. М. Менджул та Ю. Паніна тлумачать поняття «внутрішньо переміщені особи», як особи, які постійно проживали на території держави (у тому числі громадяни, іноземці та особи без громадянства) і були вимушені покинути місце свого постійного проживання та переселитись у межах цієї самої держави у зв'язку з реальною загрозою для життя, здоров'я їх особистого або членів їхніх сімей, масовими порушеннями прав людини, переслідуваннями, що спричинені воєнними діями, збройними конфліктами, масовими проявами насильства, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру [12, с. 296]. Г. Гудвін-Гілл визначає поняття внутрішньо переміщених осіб, як осіб, котрі змушені раптово втікати зі своїх будинків у великих кількостях у результаті збройного конфлікту, внутрішньої ворожнечі, систематичних порушень прав людини або стихійних лих і перебувають на території власної країни [13, с. 314–315]. В енциклопедії за редакцією Ю. Римаренка, внутрішньо переміщена особа – це людина, яка вимушено переміщується з місця постійного проживання всередині своєї країни внаслідок збройного конфлікту, внутрішнього безладдя, систематичного порушення прав людини, а також внаслідок природних катаклізмів [14, с. 95]. Н. Прокушева, акцентує увагу на тому, що характерною рисою «внутрішніх» мігрантів є переміщення в межах однієї держави під впливом різних факторів, які створюють небезпеку або унеможливають проживання на певній території, та які виникають у цій же країні або регіоні [15, с. 258]. Зарубіжний науковець Ф. Мейдінг вбачає, що внутрішньо переміщені особи – це люди, які залишають свої будинки, але не перетинають кордонів, підконтрольні своїм урядам та державі-суверену. Внаслідок чут-

ливості суверена, міжнародні втручання дозволяються лише у виняткових або надзвичайних обставинах для вирішення внутрішніх справ [16]. Л. Наливайко та А. Орешкова визначають внутрішньо переміщену особу як громадянина України, а також громадянина іншої держави чи особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах та мають право на постійне проживання на території України, який змушений залишити місце свого постійного проживання всередині міжнародно визнаних кордонів держави внаслідок: побоювань стати жертвою переслідувань, неможливості повною мірою користуватися гарантованими законодавством України захистом у місці свого постійного проживання; існування загрози для свого життя або членів своєї сім'ї, безпеки чи свободи; відчуття на собі або членах своєї сім'ї наслідків насильства в ситуаціях збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини; зовнішньої агресії; іноземної окупації; громадянської війни; збройних зіткнень на етнічній, релігійній, мовній чи іншій основі, що порушують громадський порядок у місці його постійного проживання; надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [17, с. 38]. М. Сірант зазначає, що особи переміщені всередині країни – це люди чи групи людей, які були вимушені покинути свої домівки, щоб урятуватися від збройних конфліктів, проявів насильства або масових порушень прав людини. Це також мільйони інших цивільних осіб, які потерпають від стихійного лиха чи техногенних катастроф [18, с. 154–159]. М. Кобець значно розширює визначення внутрішньо переміщеної особи та тлумачить його як осіб, які мають зареєстроване місце постійного проживання, а також ті, які працювали на території конфлікту, мають нерухомість тощо [19, с. 202]. На основі розглянутих наукових точок зору та на підставі комплексного аналізу вважаємо за необхідне надати власне визначення.

Внутрішньо переміщеними особами є особи, які покинули місце свого постійного проживання у межах державних кордонів, внаслідок впливу або загрози впливу масових збройних конфліктів (сутичок, погромів) на ґрунті етнічних, расових, релігійних, гендерних, політичних чи будь-яких інших розбіжностей, воєнних дій, епідемій, катастроф природного чи техногенного характеру.

Висновки. Повернення внутрішньо переміщених осіб додому або місць постійного мешкання всередині своєї країни залежить перш за все від політичного врегулювання конфлікту, який має місце на певній території, та вирішення тих обставин, за яких виникло таке переміщення.

Трансформація у сучасному суспільстві: як в Україні, так і за кордоном, супроводжується процесами, які істотно впливають на зміни соціальної дійсності. Одним із таких нових процесів для України став процес внутрішньої міграції, підґрунтям якого став воєнно-політичний конфлікт, наслідком якого є соціально-економічна криза не тільки в Україні, а в усьому світі.

Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб є складовою цілеспрямованої соціально-економічної політики держави, хоч і потребує великих матеріальних витрат.

Важливим аспектом у цьому питанні є створення сприятливих умов для адаптації внутрішньо переміщених осіб на новому місці розташування. Вирішення завдань щодо створення достатніх умов для комфортного проживання та інтеграції на ринку праці має бути одним із пріоритетних напрямів державної політики, спрямованої на усунення дискримінації внутрішньо переміщених осіб.

Таким чином, для усунення колізійності правових норм, які визначають особливості правового становища внутрішньо переміщених осіб, важливо спочатку привести юридичні терміни до таких, які мають однакове визначення в усіх актах, з метою виключення можливості різного тлумачення правових норм.

Отже, запропоноване визначення поняття «внутрішньо переміщені особи» є першочерговим кроком, спрямованим на реалізацію вищевказаної мети.

Бібліографічні посилання

1. Капінус О.Я. Особливості державного регулювання міграційних процесів в умовах збройного конфлікту на Сході України. *Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. Теорія та практика державного управління*. 2016. № 2(53). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/tpdu/2016-2/doc/2/2018.pdf>

2. Перепелюкова О. В. Вирішення нагальних проблем внутрішньо переміщених осіб. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2015. № 6. С. 110–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2015_6_15.

3. Павлова В. О. Біженці як правова фігура в сьогоденній політиці України. Актуальні про-

блеми політики: зб. наук. праць / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), Л. І. Кормич (заст. голов. ред.), М. А. Польовий [та ін.]. Одеса: Фенікс, 2014. Вип. 53. С. 218–224.

4. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/15370.html>
5. N High Commissioner for Refugees (UNHCR), Internally Displaced People. Questions & Answers, September 2007, UNHCR / MRPI / Q&A A*3 / ENG 1. URL: <https://www.refworld.org/docid/47a7078e1.html>

6. Great Lakes Protocol on the Protection and Assistance to Internally Displaced Persons. URL: <https://www.refworld.org/pdfid/52384fe44.pdf>

7. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 року. *Голос України*. 2014. № 225.

8. Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року: постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1094. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 244.

9. Про затвердження Порядку виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території: постанова Кабінету Міністрів України від 18 листопада 2009 року №1243. *Урядовий кур'єр*. 2009. № 222.

10. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України: наказ Міністерства оборони України від 23 березня 2017 року № 164. Офіційний вісник України. 2017. № 61. Ст. 1886.

11. Nikolajchuk M. The constituent elements of the mechanism of regulation of migration processes of the rural population. *Rehional'na ekonomika*. 2005. Vol. 3. No. 37. P. 105–112.

12. Менджул М. В., Паніна Ю. С. Поняття «внутрішньо переміщена особа»: порівняльний аналіз законодавства України та зарубіжних країн. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 293–297.

13. Гудвін-Гілл Г. С. Статус біженця в міжнародному праві. Москва, 1997. 648 с.

14. Римаренко Ю. Міграційні процеси в сучасному світі: світовий, регіональний та національний вимір. Понятійний апарат, концептуальні підходи, теорія і практика: енциклопедія / за ред. Ю. Римаренка. Київ: Довіра, 1998. 184 с.

15. Прокушева Н. Определение статуса беженца и понятий беженца и вынужденного переселенца. *Вестник Бурятского государственного университета. Образование. Личность. Общество*. 2011. № 5. С. 253–259.

16. Francis Mading Deng, The Global Challenge of Internal Displacement, 5 WASH. U. J.L. & POL'Y 141, 144 (2001).

17. Наливайко Л., Орешкова А. Внутрішньо переміщені особи: визначення поняття. *Право і суспільство // Розбудова держави і права: питання теорії та конституційної практики*. 2018. № 1. С. 34–39.

18. Сірант М. М. Біженці та внутрішньо переміщені особи: співвідношення понять. *Митна справа*. 2015. № 2 (98). С. 154–159.

19. Кобець М. Щодо визначення поняття «внутрішньо переміщена особа» в законодавстві України. *Порівняльне аналітичне право*. № 1. 2016. С. 199–202.

Надійшла до редакції 09.01.2019

SUMMARY

Isayeva N.S. Theoretical-legal approach to defining the concept «internally displaced person»: The article deal with the concept “internally displaced persons”. The problem of international advocacy of internally displaced persons is the object of cooperation at the international level. Any military conflict causes the emergence of internally displaced persons, refugees, and crises. In 2014, for the first time in its history, Ukraine faced the problem of internally displaced persons, protection of their socio-economic and cultural rights and freedoms, and guarantees of their realization.

There has also been defining theoretical-legal problems related to protection of socio-economic and cultural rights and freedoms of internally displaced persons and guarantees of their realization, conducting an integrated analysis of the concept “internally displaced person”, and developing our own definition of the studied concept. Social protection of the internally displaced is inherent in the state social-economic strategy whose implementation requires considerable material resources. Since that time, Ukraine has adopted a number of normative-legal acts and begun the study of international practices related to regulation of such processes with a view to solving the specific problems of internally displaced persons.

The process of internal displacement of the population has a negative impact and consequences, during an ongoing war conflict in particular. The mass migration without crossing Ukraine's borders was the result of the war conflict in the Donetsk and Luhansk regions. A great number of people was forced to leave their homes and move to other localities without crossing the state borders because of an increased threat to security in different spheres of their life activity. This category of persons was mostly harmed materially, confronting with legal, property, and socio-cultural problems It is important to create favorable conditions for adapting the internally displaced in their new places of residence. Development

of adequate conditions for comfort living and integration into the workforce market should be prioritized by the state policy aimed at eliminating discrimination of internally displaced persons.

Thus, improvement of legal regulations that define the legal status of internally displaced persons involves, first and foremost, systematizing legal terms for them to denote the same in all acts with a view to excluding different interpretations of legal norms.

Keywords: *internally displaced persons, rights, borders, law, migration, protection, socio-economic and cultural rights and freedoms, freedoms.*

УДК 342.7:340

Коршун А. А. ©

аспірант

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

DOI:10.31733/2078-3566-2018-6-75-81

ІНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Досліджено інституційні гарантії забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні. Визначено та проаналізовано проблемні питання інституційних гарантій прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Наголошено на тому, що зміцнення демократичної держави залежить від формування сучасного громадянського суспільства змістом якого є сучасні форми цивілізованої участі громадян у суспільному житті, в тому числі і через громадські організації. Акцентовано увагу на ефективності співпраці держави з громадськими організаціями у контексті гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Ключові слова: *внутрішньо переміщені особи, гарантії, нормативно-правові гарантії, організаційно-правові (інституційні) гарантії, реалізація прав, забезпечення прав, захист і охорона прав*

Постановка проблеми. У зв'язку з тимчасовою анексією Автономної Республіки Крим та збройною агресією Російської Федерації на Сході України в нашій державі з'явилась така категорія осіб, як внутрішньо переміщені особи. Так, у науковій літературі одним із пріоритетних напрямів дослідження є інституційні гарантії прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Перед нашою державою постало нагальне завдання щодо вдосконалення форм і методів діяльності національних та міжнародних інституційних гарантій, що проявлятиметься в ефективному забезпеченні прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питанню забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб присвяченні праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема: В. Антонюк, Б. Бабіна, О. Гончаренко, М. Кобець, О. Котляр, К. Крахмальова, Є. Микитенка, Р. Наджафгулієва, О. Новікової, В. Потапової та ін. Проте, актуальною і майже недослідженою залишається проблема ефективності інституційних гарантій забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Метою статті є теоретико-правова характеристика та системний аналіз інституційних гарантій, які забезпечують ефективну реалізацію прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Виклад основного матеріалу. Правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб в сучасній правовій державі має базуватися на ефективному законодавстві, яке відповідає міжнародним стандартам. Проте, навіть досконале законодавство не буде дієвим без ефективних гарантій його забезпечення.

Гарантії прав і свобод внутрішньо переміщених осіб мають свою систему, до якої у науковій літературі відносять дві комплексні складові – нормативно-правову та організаційно-правову (інституційну).

У контексті законів діалектики, комплексне розуміння змісту цілого можливо досягти за допомогою вивчення властивостей його складових частин. Що стосується гарантування прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, то в сучасних умовах актуальним